

GUTENBERG

Finska Typografförbundets organ

N:o 57 (21)

Suomen Kirjaltajaliiton äänenkannattaja

November 1 Marraskuu	Prenumerationspris — Tilaushinta Helt år — Koko vuosikerta 5 m. Half år — Puoli vuosi 3 m. Postportot inber. — Postimaksu siihen luettuna. Lösnummer — Irtonaisnumero à 30 p.	Ansvarig redaktör: Vastaava toimittaja: O. A. Nyman Adr.: Gräsviksg. 10. Osote: Ruoholahdenk. 10.	Annonspris — Ilmoitushinta Per petitrad } 25 p. Petiti-riviltä }	8:de årgången 1900 8:s vuosikerta
----------------------------	---	--	--	--

Finska Typografförbundet. Suomen Kirjaltajaliitto.

Tiedonantoja Liittohallitukselta.

Esiintulleesta syystä huomautetaan että jäsen joka on ollut sairas tai ilman työtä ja sen johdosta tahtoo tulla vapautetuksi jäsenmaksujen suorituksesta siltä ajalta kuin sairaus tai työttömyys on kestänyt, tulee osaston rahastonhoitajalle antamaan Toimikunnan todisteen asiasta. Rahastonhoitajan tulee lähettää tämä neljännestilien kanssa Liittohallitukselle.

Heinolan Kirjaltajayhdistys on hyväksytty osastoksi Liittoon.

Kolmanneksi jäseneksi Tarkastusvaliokuntaan on Viipurin osasto valinnut hra *Edvard Streng*'in.

Liittohallitus.

Förbundsstyrelsens meddelanden.

Af förekommen anledning meddelas att medlem hvilken varit sjuk eller utan arbete, och på grund därav önskar blifva befriad från erläggandet af medlemsafgifter under den tid sjukdomen eller arbetslösheten varar, bör af afdelningskassören lämna af afdelningsbestyrelsens afgifvet intyg däröfver. Afdelningskassören åter bör vid kvartalsredovisningen insända intyget till Förbundsstyrelsen.

Heinola Typografförening har godkänts till afdelning i Förbundet.

Till tredje ledamot i Kontrollnämnden har inom Viborgs afdelning utsetts hr *Edvard Streng*.

Förbundsstyrelsen.

Ilmoitettuja jäseniä. Anmälda medlemmar.

Turun osastosta: — *Från Åbo afdelning*: Engblom, Harald Fredrik, I, s., 4/7 75. — Turunen, John, I, s., 11/12 76.

Hämeenlinnan osastosta: — *Från Tavastehus afdelning*: Lund, Karl Fredrik, I, s., 6/5 70. — Hast, Viktor, I, s., 30/9 82.

Yhtyneitä jäseniä. Inträdande medlemmar.

Viipurin osastosta: — *Från Wiborgs afdelning*: 1318. Wäänänen, Ivar Imanuel.

Helsingin osastosta: — *Från Helsingfors afdelning*: 1319. Holmström, Gustav. — 1320. Lundgren, Gideon.

Muuttaneita jäseniä. Aflyttade medlemmar.

547. Markén, Mathilda, Waasasta ulkomaalle, från Wasa till utlandet. — 961. Halonen, A. F., Waasasta Wiipuriin, från Wasa till Wiborg.

Eronneita jäseniä. — Utträdande medlemmar.

615. Klemets, Axel, kuollut, död. — 483. Muhli, Maria, eronnut ammatista, upphört med yrket. — 511. Ståhl, Karl Fredrik, omasta pyynnöstä, på egen begäran. 925. Huovilainen, Aleksanteri, 1107. Minkovitz, Paul, 490. Andelin, Theofilus, 645. Wehanen, Johan Adolf, 866. Penttinen, Kaarlo Johannes, 556. Åhman, John Josef, eivät ole suorittaneet jäsenmaksujaan, ha ej erlagt sina medlemsafgifter.

Liittohallituksen kokoukset.

10 p. lokakuuta. Saapuvilla kaikki jäsenet paitsi hrat Mandelin ja Skogster jotka olivat ilmoittaneet olevansa estettyinä. Esitettiin Helsingin osastolta saapunut kirjelmä jossa ilmoitetaan, että tariffia ei noudateta Uuden Suometaren latomossa. Kysymys jätettiin Helsingin osaston toimikunnalle.

28 p. lokakuuta. Saapuvilla kaikki jäsenet. Tarkastettiin ja hyväksyttiin Heinolan Kirjaltajayhdistyksen sääntö-ehdotus. — Sitäpaitsä käsiteltiin juoksevia asioita.

Förbundsstyrelsens sammanträden.

Den 10 okt. Närvarande samtliga utom hrr Mandelin och Skogster hvilka anmält förfall. Föredrogs en från Helsingfors afdelning insänd skrifvelse hvori meddelades att tariffen ej efterföljes vid Uusi Suometars sätter. Frågan återremitterades till Helsingfors afdelnings bestyrelse.

Den 28 okt. Samtliga medlemmar närvarande. Granskades och godkändes förslag till stadgar för Heinola Typografförening. — Dessutom behandlades löpande ärenden.

Reservfonden. — Vararahasto.

Influtna medel. — Kertyneitä varoja.

Simelii arfv. tr. — Simeliuksen p. kirjap.	11: 65
Tilgmanns tr. — Tilgmannin kirjap.	6: 40
Central tr. — Sentraalipainosta	3: 10
Finsk tidskr. tr. — Finsk tidskriften kirjap.	3: —
Handelstryckeriet — Kaupakirjapaino	2: 65
Päivälehtis tr. — Päivälehdin kirjap.	2: —
Hufvudstadsbl. civ.s. — Hufvudstadsbl. siv.l.	1: 85
Helsingin Työväen Kirjapaino	—: 85
U. Suometars sätt. — U. Suomettaren lat.	—: 70
F. Litt.s. tr. — S. Kirjall. Seuran kirjap.	—: 35
Senatens tr. — Senaatin kirjap.	—: 25
Summa	32: 80

17/10 1900.

A. K.

Invalidfonden. — Vanhuusrahassto.

Nya Pressens tr. — Nya Pressenin kirjap.	9: 45
Simelii tr. — Simeliuksen kirjap.	5: 07
Uusi Suometars sätt. — Suomettaren lat.	1: 38
Central tr. — Sentraalipainosta	—: 35
Finsk Tidskrifts tr. — Finsk Tidskriftin kp.	—: 30
Päivälehtis tr. — Päivälehdin kirjap.	—: 27
F. Litt.s. tr. — S. Kirjall. Seuran kirjap.	—: 25
Senatens tr. — Senaatin kirjap.	—: 25
Sma	17: 93

17/10 1900.

A. K.

Parempaa organisatsioonikuria.

Nykyään, kun kaikilla kirjaltajilla pitäisi olla täydellinen selvyys siitä, että työmiehellä meidän päivinäme enää on kerrassaan mahdotonta edes osapuilleen saavuttaa ja säilyttää sitä toimeentuloa, joka on välttämätön ruumiin ylläpitämiseksi ilman yhteenliittymisen ja yksimielisyyden tukevaa turvaa, niin luulisi, että ne ajat ovat jo voitettut, jolloinka meikääläisilekin oli tarpeen opettaa yhteenliittymisen aakkosia. Mutta näin ei kuitenkaan todellisu-

dessa ole asian laita. Puhumattakaan niistä loiskasveista ammatissamme, jotka ulkopuolella liittoa, moraalinsa menettäneinä silmänpalvelioina koettavat tuolla ihmisarvoa alentavalla tavalla, selkä notkeana ja viattoman lapsellisuuden naamariin peitetty teeskenteleväisyyden ilme kasvoillaan, ammentaa itselleen lihavimpia paloja kunnollisempien toveriensa kustannuksella, niin löytyy liittossammekin vielä paljo niitä heikkoja poloisia, jotka yksinomaan toveriensa alituisista kehoituksista ja sisällisestä pelosta ovat siihen yhtyneet, mutta joihinka kuitenkin tarpeen tullen ei ole suurtakaan luottoa pantava.

Viime aikoina, kun tariffimme on ratkaistu ja verrannollisesti suuriakin etuisuuksia saavutettu, olisi luullut, että nuo liittoomme heikontavat „rästimaksut“ työpalkkojen kohotessa olisivat supistuneet. Mutta surkeasti olemme tässä pettyneet. Jos saamme verrata maaseutulaisia pääkaupunkilaisiin, niin ei liittossamme konsanaan ennen ole ollut niin paljo suoritamattomia kuukausimaksuja, kuin tätä nykyä. Jos tätä ravunkulkua annamme jatkaa, niin kehitämme liitollemme vastaisuudessa hyvinkin vaikeasti voitettavan jarrutuskomppanian. Esimerkit ovat osottaneet, että yksi ja toinen on jo alkanut tippua pois liittostamme tuon tavan mukaisen „ei ole suorittanut maksujaan“ takia.

Näin ei kuitenkaan saa tapahtua. Ne arveluttavat seuraukset, jotka tästä liitollemme koituvat, ovat siksi selviä, että niitten pitäisi kannustaa kutakin liiton jäsentä asettamaan niille niin ponteva este kuin suinkin mahdollista. Viimeisessä takäläisen yhdistyksen kokouksessa oli tämä tärkeä asia keskustelun alaisena ja olipa vähällä tulla päätökseksi se, että kaikkien luopioiden nimet varmemmaksi vakuudeksi julkaistaisiin Gutenbergissä. Tätä pidämme kuitenkin vielä toistaiseksi liiaksi ankarana tuomiona ja jälkin asia yhdistyksen toimikunnan lähemmän määritelmän alaiseksi. Ennenkuin tällaisia kylläkin ansionmukaisia „mitaleja“ lyödään, olisi kuitenkin tarpeen ensiksi keksiä lievempiä keinoja tämän epäkohdan poistamiseksi. Mutta olemmeko tätä tehneet? Ikävä sanoaksemme, täytynee kuitenkin myöntää, ettemme ole panneet rikkaa ristiin asian paremmalle kannalle saattamiseksi. Puhumattakaan muista, niin on liittomme luottamusmiestenkin joukossa vielä paljo sellaisia, jotka tosin kyllä heille uskotuissa yksityistoimissaan noudattavat kiitettävää tarkkuutta ja yhdistyksen kokouksissa esiintyvät „luihin ja ytimiin“ käyville puheillaan, mutta kuitenkin tällävalin ovat mitä parhaita ystäviä niille yksityisonnen onkijoille, jotka vastustavat pyrintöjämme ja juodaanpa lopulta veljenmaljojakin pysyväisen ja katkeamattoman toveruuden vahvikkeeksi. Niin liiton ystäviä kuin ollaankin, niin ei kuitenkaan huomata mikä liittoomme turmeleuva syöpä ja salainen voitorvarmuus vastustajaimme leirissä tässä silloin piilee. Emme tosin ole sitä mieltä, että meidän tulisi yrmimällä ja vapautta loukkaavalla tavalla kohdella näitä raukkoja; mutta silloin kuin liittomme edut sitä kipeästi kaipaavat, niin on velvollisuutemme katkaista kaikki kanssakäynti heidän kanssaan ja karttaa heitä kuten ruttoa ainakin. Jos tämän voimme tehdä, niin silloin tulemme huomaamaan, että rivimme vahvistuvat vahvistumistaan ja vastustajain joukko supistuu supistumistaan. Mutta jos tätä emme voi tehdä, niin olkaamme var-

mat myös siitä, että silloin ei muutkaan keinot suuresti asiaa auta, ehkä — päinvastoin.

Tosin pidettäneen tätä menettelytapaa ehkä liian jyrkkänä ja löytänevät muutavat siinä ehkä lainvastaisuutta ja yksityisen vapauden polkemista, josta työväenlaajen vastustajat tuon tuostakin koettavat järjestynyttä työväestöä syyttää. Koettakaamme sentähden esimerkillä lähemmin selvittää tätä asiaa, niin tulemme huomaamaan, ettei siinä kuitenkaan ole mitään sellaista, josta todellisuudessa saattaisi olla syytä hyökätä kimppuumme.

Jos minulla liiton jäsenenä on työtoveri, joka ei ole yhtynyt liittoon, niin lähdän hänen luokseen kaikessa ystävyydessä koettaen vaikuttaa siihen suuntaan, että saisın hänet yhtymään riveihimme. Jos monien kokeiden perästä tulen huomaamaan, että kaikki minun parhaassa tahdossa esitetyt sanani ovat kaikuneet kuuroille korville, niin silloin ilmoitan samalla mallillisuudella, että liiton etuja silmälläpitäen, olen siis pakotettu luopumaan kaikesta toveruudesta ja seurustelusta hänen kanssaan sekä pitämään häntä vastustajana, jonka kanssa en tahdo joutua mihinkään tekemisiin.

Tätä noudattaessamme, saatamme olla varmat siitä, että useimmassa tapauksessa katsoo tämä heikko toveri paremmaksi yhtyä liittoon kuin esiintyä kunnollisempien toveriensa heiteltävänä „hylkylestinä“. Ja täten on hän täydellisesti säilyttänyt maineensa saamatta nimeänsä ikuistetuksi Gutenbergissa mahdollisesti vastaisuudessa esiintyvissä mustassa häpeälutellossa.

Tämä tapa rivien koossapysyttämiseksi ei ole uusi. Sitä on jo menestyksellä käytetty niissä maissa, joissa organisatiosuhteet on korkeammalla kuin meillä. Esim. Saksassa, jossa isännätkin jo alkavat käsittää työväenliittymisen hyödyttävää vaikutusta heihinkin, löytyy paljo kirjapainoja, joissa ei anneta työtä muille, kuin sikäläisen liiton jäsenille tahi matkustajille, jotka voivat todistaa kuuluvansa kotimaansa liittoon. Ja jos matkustat Ruotsiin, niin ensimmäinen kirjaltaja, jonka siellä tapaavat, kysyy heti josko kuulut kotimaasi liittoon. Jos et voi antaa myönteävää vastausta, niin silloin ainakin tuulet huomaamaan, mitä todellinen organisatiosuhteet merkitsee. Toisessa tapauksessa kohtelee hän sinua kaikella myötätuntoisuudella sekä antaa sinulle neuvoja, joita ilman on mahdoton toimeentulla.

*

Yksi liittomme tärkeimpiä toimia on kirjapainon asiamiestoimi. Ne ovat niitä hiljaisia toimia, joista emme paljoakaan kuule, vaan riippuu liittomme menestys kuitenkin suurimmaksi osaksi siitä tarmosta ja väsymättömyydestä innosta, jolla nämä toverit hoitavat tuota raskasta ja useimmiten sietämätöntä tehtävänsä. Emme saata olla lausumatta jyrkintä paheksuista siitä leväperäisyydestä, joka esiintyy suurimmassa osassa liiton jäseniä. Jos asiamies ei heti tilin saatua ole kintereillä kaikella „kaupuheliasuudellaan“ vaatimassa veroa liitolle, niin jäävät nämä tavallisesti suorittamatta. Siksi pieninkin väsymys asiamieheltä saattaa koitua liitolle suureksi tappioksi. Olemme olleet tilaisuudessa näkemään, kuinka tällaisen innotuksen puutteessa olevan asiamiehen välipitämättömyydestä melkein kokonaisen kirjapainon väestö sääntöjenmukaisesti jo olisi joutunut pois liiton jäsenluettelosta. Mutta saman kirjapainon asiamiehen vaihduttua saimme iloksemme myöskin nähdä, kuinka tuon miltei luopioiden valtaan joutuvan kirjapainon olot heti alkoivat parantua.

Tästä näemme, kuinka äärettämän tärkeätä on, että asiamieheksi kirjapainoon valitaan mies, jolla on kykyä ja tarmoa ylläpitämään sitä kuria, josta liittomme menestys tätä nykyä näkyy riippuvan. Pintapuolisesti ajateltuna, luulisi tällaiseen asiamiehen toimeen sopivan kenen tahansa. Mutta tässäpä erehdymme. Ensiksikin tulee hänen olla mies, joka omalla esiintymisellään

ja säännöllisyydellään saavuttaa toveriensa kunnioituksen, ja toiseksi tulee hänen tarkoin tuntea toveriensa luonteet sekä sisälliset tarkoitukset, täten asettaakseen oman menettelytapansa aina sen mukaan, kuten olosuhteet kulloinkin kaipaavat. Sillä kokemus on osottanut, että hyvillä sanoilla ja neuvoilla toisinaan saavutetaan paljon, vaan kaivataan toisinaan taas järkähtämätöntä kovuuttakin. Yleensä tavallista on, että kuta innokkaampi asiamies, sitä enemmän saa hän kokea hävyttömyyttä ja solvaussanoja. Mutta nämäpä tulee hänen omalla mallillisuudellaan tehdä tehotomiksi, tietäen tälläkin tavalla hyödyttävänsä liittoon. Olkoon silloin aina oma persoona sivuasiana, kun liiton kokonaisuus on kysymyksessä. Saattaapa silloin käydä niinkin, että tuo heikko toveri, asiaa lähemmin aprikoittuaan, pahan omantuntonsa tyydykkeeksi suorittaa veronsa liitolle.

Tästä tärkeästä ja intoa kysyvistä toimesta, josta liittomme menestys riippuu, olisi vielä paljokin sanottavaa, vaan jääköön se tällä kertaa asiamiesten kokemuksista saavutetun huolenpidon alaiseksi.

Svensk lärlingstariff samt tariff för maskinsättare

hafva nyligen, efter öfverenskommelse mellan Allm. Svenska boktryckareföreningen och Svenska typografförbundet, blifvit antagna för Stockholm.

Lärlingstariffen är sålydande:

§ 1. För att kunna antagas till lärling fordras

att kunna förete intyg om fullgod folkskolebildning

att vid läkarebesiktning erhålla friskbetyg samt dessutom

för sätarlärling att hafva fyllt 16 år, för snällprästryckarlärling att hafva fyllt 16 år och att ett år hafva arbetat som iläggare och

för digelprästryckar- och iläggarlärling att hafva fyllt 15 år.

§ 2. Före antagandet bör om möjligt sätarlärling hafva förvärfvat tillfredsställande kännedom om kasten och hafva varit sysselsatt någon tid vid präss, samt tryckarlärling hafva varit sysselsatt någon tid i sätteriet.

§ 3. Den, som blifvit till lärling antagen, ställes i början af lärotiden under en erfaren fackmans ledning och kan icke användas till annat arbete än sådant som tillhör officinen.

§ 4. Lärotiden är högst: för sätarlärlingar och för snällprästryckarlärlingar, som utläras under det 21:a lefnadsåret, 4 år,

för öfriga snällprästryckarlärlingar 3 år, för digelprästryckar- och iläggarlärlingar 2 år.

Lärotiden för sättar- och snällprästryckarlärlingar kan icke anses fullgjord före fyllda 20 år och

för digelprästryckar- och iläggarlärlingar före fyllda 17 år.

Om till snällprästryckarlärling antages förutvarande digelprästryckare, digelprästryckarlärling eller iläggare, kan lärotiden enligt öfverenskommelse förkortas.

För utlärd digelprästryckare, som efter fyllda 20 år antages till snällprästryckarlärling, beräknas lärotiden till ett år, om han i öfrigt fullgjordt stadgade villkor.

§ 5. Aflöningen för sätarlärlingar är pr vecka

1:a året med 6 kr.
2:a „ „ 8 „
3:e „ „ 12 „
4:e „ „ 15 „

för snällprästryckarlärlingar, som utläras under 21:a lefnadsåret

1:a året med 8 kr.

2:a „ „ 10 „

3:e „ „ 12 „

4:e „ „ 15 „

för öfriga snällprästryckarlärlingar

1:a året med 12 kr.

2:a „ „ 14 „

3:e „ „ 17 „

för digelprästryckarlärlingar

1:a året med 6 kr.

2:a „ „ 8 „

för iläggarlärlingar

manliga 1:a året med 6 kr.

„ 2:a „ „ 8 „

kvinnliga 1:a „ „ 5 „

„ 2:a „ „ 7 „

Efter öfverenskommelse kan aflöningen för sätarlärling under sista året utgå efter beräkning och i så fall med $\frac{3}{4}$ af grundpriset i gällande typograffariff.

Snällprästryckarlärling, som ansvarar för i gång varande präss, får icke samtidigt användas som iläggare.

§ 6. Aflöningen till digelprästryckare utgår

1:a året med 10 kr.

2:a „ „ 13 „ samt

därefter och efter fyllda 20 år med 16 kr. pr vecka.

Äldre och skickligare tryckare som användas för finare färg- eller illustrationstryck i digelpräss, åtnjuter aflöning enligt snällprästryckartariffen.

§ 7. Aflöning till iläggare

för manliga 1:a året med 10 kr.

2:a „ „ 13 „

samt därefter och efter fyllda 20 år med 16 kr.

för kvinnliga 1:a året med 9 kr.

2:a „ „ 11 „

samt därefter och efter fyllda 20 år med 12 kr. pr vecka.

§ 8. Utan giltig orsak försummade arbetstimmar berättigar principalen till motsvarande afdrag på veckolönen.

§ 9. Afdrag på veckolönen göres icke för haldagar.

§ 10. Kvinnlig sättar- eller tryckarlärling och digelprästryckare åtnjuter samma aflöning som manlig, där ej annorledes stadgas.

§ 11. Lokaltillägg utgår till sättar- och tryckarlärlingar

1:a året med 5 %

2:a och 3:e åren „ 10 %

4:e året „ 15 %

digelprästryckare och iläggarlärlingar

1:a året med 5 %

2:a „ „ 10 %

digelprästryckare och iläggare

1:a året med 10 %

2:a „ „ 10 %

samt därefter „ 15 %

§ 12. Den lagliga arbetstiden är den vid officinen gällande.

§ 13. Öfvertidsarbete ersättes enligt samma grunder som äro för typograf gällande. Minsta öfvertidsbetalning är 30 öre i timmen. Efter öfvertidsarbets slut skall fritid åtnjutas efter samma grunder som i gällande typograffariff.

§ 14. Uppsägningstiden är 14 dagar och ömsesidig, så fram ej annat aftal skriftligen träffats.

§ 15. Dessa bestämmelser skola meddelas lärling vid antagandet och äfven vara bifogade hvarje aflöningsbok.

§ 16. För ett boktryckeri beräknas, om tillgång på utlärd arbetskräfter förefinnes, antalet

sätarlärlingar	snällprästryckarlärl.
till 2 för 1—4 sätt.	till 1 för 1—2 tryck.
„ 3 „ 5—8 „	„ 2 „ 3—5 „
„ 4 „ 9—12 „	„ 3 „ 6—9 „
„ 5 „ 13—18 „	„ 4 „ 10—14 „
„ 8 „ 19—25 „	„ 5 „ 15—20 „

I boktryckerier med större antal sättare eller tryckare, än här ofvan angifvits, må för öfver-skjutande antalet kunna anställas 1 sättarlärning för hvar 6:te sättare och 1 tryckarlärning för hvar 6:te tryckare.

1:a året	2:a " "	3:e " "	4:e " "	För sättar-lärning.		För tryckar-lärning, som utläses under 21:a lehnads-året		För öfriga snällprässa-tryckarlär-lingar		För digel-prästryck-kare och manliga iäggare		För kvinnliga iäggare	
				Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%	Kr.	%
6	8	12	15	5	8	10	15	5	5	6	8	9	10
10	10	10	15	10	10	10	15	10	10	10	10	11	10
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15

Allöningen utgår dels pr vecka dels pr kvartal i form af lokal-tillägg allt enligt följande uppställning.

Sammandrag.

Lärlingar.

Denna tariff träder i kraft den 1 okt. 1900 att gälla under tre år och därefter tills vidare med ett års uppsägningstid. Uppsägning kan gälla enskild paragraf. Förslag till ändringar skall öfverlämnas samtidigt med uppsägningen.

Maskinsättning på linotypmaskin.

(Tillägg till Tariff för tidningstryckerier i Stockholm.)

§ 34. Som maskinsättare erhålla endast ut-lärda handsättare fast anställning eller ock mekaniska arbetare, som anställas som maskin-skötare, men af dessa ej flere än en för hvarje påbörjad femtal maskiner.

Vid maskin införande tages maskinsättaren om möjligt af förut befintlig personal, och om denna personal inom tre månader därefter be-höfver minskas, böra de äldsta i konditionen äga förmånsrätt att stanna.

§ 35. Lärotiden för maskinsättare får icke öfverstiga tre månader. Kan han efter denna tid visa, att han kan sätta 5,000 bokstäfver korrigerad sats i timmen, är han berättigad till fast anställning. I annat fall är arbetsgifvaren icke skyldig att gifva honom sådan.

För profsättning gäller: ren slätsättning på vanlig spaltbredd efter tryckt manuskript (borgis eller korpus) under 2 timmar. Om maskin-tjänstgör otillfredsställande, måste profvet göras om. Lärotiden kan af arbetsgifvaren eller arbetstagaren afbrytas efter tillsägelse 8 dagar i förväg.

§ 36. Maskinsättare äger rätt att när han därtill anser sig kompetent, begära nytt profs afläggande för att komma upp i en högre löne-grad. För andra lönegraden fordras 7,500 och för 3:e lönegraden 8,500 bokstäfver korrigerad sats i timmen.

§ 37. Ordinarie arbetstiden är 8 timmar pr dygn med ett däri icke inräknadt afbrott af minst 1/2 timme och förlägges:

å *aftontidning* mellan tidigast kl. 7 f. m. och senast kl. 8 e. m., samt

å *morgontidning* mellan tidigast kl. 7 f. m. och senast kl. 3,30 påföljande dags morgon.

Om arbetstiden förlägges i skift, skola skiften vexla efter bestämda mellantider enligt öf-verenskommelse.

§ 38. Arbeta vid sätmaskin betalas med fast veckolon på följande sätt:

	Vid arbete på dagen		Vid arbete på natten	
	till kl. 1	till kl. 2	till kl. 3	till kl. 3,30
Under lärotiden	28	30	32	34
I 1:a lönegraden	32	35	36	38
I 2:a " "	34	37	38	40
I 3:e " "	36	39	40	42

§ 39. Öfvertidsarbete (arbete öfver de ordinarie arbetstimmarna), då sådant af veder-börande påkallas på dagen eller kl. 8 e. m.—12 på natten betalas med 50% förhöjning samt mellan kl. 12 på natten och 7 f. m. med 100% förhöjning.

§ 40. Uppstå fel på maskinen eller saknas manuskript, kan maskinsättaren användas för skadans reparerande eller för handsättning, men bibehåller sin lön som maskinsättare. Räcker handsättningen mer än en dag, skall också den för handsättning bestämda arbets-tiden hållas.

§ 41. Utföres maskinens rengöring och uppeldning af maskinsättaren, skall detta, om ej annorlunda öfverenskommes, ske under den ordinarie arbetstiden.

Pääkaupungin pakinoita.

Ollutta ja mennyttä, niinkuin Ruonaniemen Roosan rakkaus, on tuo itsessään vähäpätöinen jupakka U. Suomettaren ja sen latojain kesken. Tariffi näet määrää odottamisesta klo 2:den jälkeen yöllä korvausta latojalle odotuksesta. U. Suomettaren hra taloudenhoitaja, tai kuka siellä näistä asioista määrännee, käsitti pykälän niin, että korrehtuurin odottamisesta, vaikka se tapahtuikin kahden jälkeen yöllä, ei makseta penniäkään; ainoastaan käsikirjoituksen odottamisesta. Omituisen kiero käsitys, kenenkä päässä vaan lie syntynyt! U. Suomettaren latojilla kai on tavattoman hauskaa odotella korrehtuuria aamupuolella yötä kymmen- ja yksitoistatuntisen työn jälkeen! Lehden latojat kyllä tästä murisivat pitkät ajat, kävivät konttorissa kuulemma melkein joka päivä asiata selvittämässä, vaan eipä siitä näkynyt sen selvempää tulevan. Näyttipä siltä kuin Suomettaren papat olisivat tämänkin asian tahtoneet jättää historian tuomiota odottamaan, vaan latojat sattuiivat olemaan eri mieltä. He lähettivät toimikunnalle valituskirjelmän ja pyysivät yleistä kokousta. Täällä asiata selvitettiin niin paljon kuin selvä suomenkielinen lause selvitystä kaipaa. Toimikunta lähetti U. Suomettaren hra isännöitsijälle muistutuksen siitä, että hyväksytyä tariffia on noudatettava. Sitten kävi yhdistyksen puheenjohtaja hra taloudenhoitajan paki-noilla ja samoin lienevät tehneet lehden lato-jatkin. Tällä välin kuuluu hra taittaja lohdut-taneen latojia sanoilla: „maksammehan me, koska muutkin maksavat“ (!). Mitä tällä ihmisellä on latojain palkkaamisen kanssa tekemistä on minulle arvoitus. — Vihdoin viimein asia selveni, kun Suomettaren hra taloudenhoitaja avo-mielisesti ilmoitti, että hänelle oli asia selvitetty kokonaan väärin, nim. siten, että latojat muka tahtoivat maksua ensimmäisen korrehtuurin kor-jaamisesta! (?)

Vai niin, soo-o!

Jättäisin mielelläni tämän „pyykin“, mutta muuan asia pakottaa minua vielä vähän lii-kuttamaan kynää, vaikkei muuten, niin lystin vuoksi. Useinmainittu hra taloudenhoitaja oli kuulemma lausunut yhdistyksen puheenjohta-jalle, että U. Suomettaren latojat juovat; että toimittajat aina tilipäiväin seutuvilla ovat pako-tetut antamaan niin vähän kirjoitusta kuin suin-kin, sillä sanottu lehti ei muka muutoin mitenkään valmistuisi. No, juovathan ne kanatkin, ja Suomettaren latojat juovat taas puolestaan kaljaa useita litroja päivässä. Väkiuomia Suo-mettaren nykyiset latojat eivät juo — ainakaan niin suurissa määrin, että lehden ilmestyminen

heidän takiaan myöhästyisi. He suoraan sanoen *eivät taida* juoda! Tunnen eräänkin Suomettaren latojan, joka, ollessaan tulipaloo sammutta-massa, vilustui. Kotia tultuaan hän osti olut-potin, kuumensi sen, ja kittasi sisällyksen lii-viinsiä. Hän käytti tällöin S:ffia lääkkeenä, ja tämän kai U. Suomettaren hra taloudenhoitaja antanee anteeksi, koska mainittu latoja ei sen koommin ole maistanut pisaratakaan alkohoolia.

Vaan kyllä sen sijaan Suomettaren latojat ennen vanhaan osasivat „maistaa“, vaikka en minä tätä taitoa sentään ihaile. Mutta ihme-tellä sitä sentään täytyy. Silloin ei tarvittu ro-tatsioonia, ei kahtakymmentä latojaa eikä taitta-jalle myöskään palkattu apulaista syyttämään metrin pituisen imukkeen nenässä olevaa pape-rossia, mutta tuossa viidenkymmenen korvilla oleva „mammaipiika“ ilmestyi sentään joka aamu 12,000-tuhannen painoksena yhtä puhtaana ja „jämtisti“ kuin konsanaan nykyään. Nyt on kaikki vanhat juopot potkittu mäelle ja uusia raittiita otettu sijaan kaikista maailman ääristä; taitaapa osa olla Muolaastakin, koska yksi kuuluu olevan Sysmästä.

Nyt latoo U. Suometarta joka päivä kolmatta-kymmentä latojaa, jolla työvoimalla lehti voisi ilmestyä miltei kahdesti päivässä — latominen loppuu tavallisesti kello kahden tienoossa, ro-tatsioonikone valmistaa parissa tunnissa koko painoksen, ja kun lehti hieman viivähtää, on se aina *latojain* syy. — Mikähän siinä on?

Mix.

Kun työmiehestä tuli pomo.

Erään kirjapainon nykyinen „faktori“ tuossa tunnetussa katekismuskaupungissa, joka näihin asti on ollut meidän työmiesten innokas puolustaja, vaan nykyään, itse paremmille oloille päästyään, katsonut myöskin sopivaksi käyttää samaa innokaisuuttaan sen vastustamiseen, sillä vaativathan ne uudet olot myöskin uusia tapoja.

Niinpä tämäkin neljän kuukauden „faktori“ on sangen miehuullisesti osottanut olevansa „faktori“ sanan täydessä merkityksessä. Tuo peto-eläimien kesyttäjällä tavallinen hihkumis- ja karjumistapa ovat uutuuksina tässä ennestään rauhallisessa kirjapainossa.

Näin lakkautusten aikana on tämä uusi „faktori“ keksinyt kerrassaan tepsivän häätämistä-van. Ei tarvita muuta kuin tuo lakkaamatta esiintyvä mahtilause: „Pois koko talosta!“ ja varjele herra silloin raajojasi!

Tässä painossa tapahtuu uusia puhdistuksia oppilaidenkin suhteen nykyisellä johdoksellaan. Naisoppilaista, jotka jo ovat 2 vuotta opissa olleita, siirretään sitomaosastolle uudestaan oppia alkamaan, tai jos eivät mene sinne, minne herra suvaitsee viitata, niin: „Meillä ei ole työtä latomapuolella“, ja kuitenkin toisekseen: „Nyt saa tulla oppiin se poika, joka tässä tuonoin kävi pyrkimässä“, suvaitsee taas herra jakaa määräyksiä.

Ajatelkaapa sitäkin, että vaikka näin mene-tellään entisien oppilaiden kanssa, niin suvaitsee „faktori“ kuitenkin paheksua aivan äärimäisyyksiin sitä, että joku pojantollikko tulee ja sanoo itsensä irti jo etukäteen.

Kai tämäkin on sitä isällistä huolenpitoa oppi-laista, jota isännät viime talvisisissa kokouk-sissaan lupasivat liitolle, kun se pyrki järjestä-mään näitä oloja paremmalle kannalle. Koska en ole „lainoppinut“, niin saattavat ne olla pel-käksi „ojennukseksi“, sillä kukapa muu niitä kaikkia työväen parasta tarkoittavia elinkeino-lain määräyksiä tuntisi.

Talukka.

Jokaisen jäsenen kunnianasia on säännöllisesti suorittaa maksunsa.

Från världsutställningen i Paris.

(Forts. fr. n:o 20).

Vi måste naturligtvis äfven bese

Nationaltryckeriet

medan vi voro i Paris och skaffade oss därför tillstånd för ett besök. På bestämd tid samlades de besökande, ett ganska stort antal af båda könen till och med barn, i nedre vestibulen, där en äldre man tog hand om dem.

Besöken, som tydligen ej äro anordnade för fackmannen, utan mera för den stora allmänheten, få mera form af revy, och därför kan jag ej säga mycket mera om detta tryckeri än Bædecker, som yttrar:

„Nationaltryckeriet är inrättadt i Cardinal de Rohans palats och erbjuder dubbelt intresse såsom vistelseort för en af det förflutna seklets stormän och nu såsom museum för typografiska typer. Man har införlivat i samlingarne bokstäfver, som tillåta sammansättningar på nästan alla jordens språk. De kinesiska och hebreiska bokstäfverna blefvo samlade af Ludvig XIV.

Å Cour d'Honneur (hedersgården) finnes en staty af Gutenberg.

Å bottenvåningen: bibliotek, bestående af i etablissemet tryckta böcker.

Första våningen: direktion, afdelning för sättning och gjutning af typerna.

I Rohans forna musikrum, med rika förgyllda listverk, finnas stanser till nästan alla kända typer och matriser“.

Hvad som mest förundrade oss var den stora brist på snygghet, som rådde öfverallt i detta stora etablissement. Man måste beundra fransmännens mod att kunna offentligt förevisa så mycket smuts; och för dem, som besökt Rikstryckeriet i Berlin, var franska statens tryckeri en sorglig företeelse. Nästan öfverallt, på regaler och skepp, kunde vi skriva våra namn i dammet.

Tryckeriet sysselsätter omkring 1,300 arbetare, däraf 350 sättare och 35 korrekturläsare.

Stilgjuteriet, som tillverkade all erforderlig materiel, är mycket stort och där inrymmer 14 stilgjutningsmaskiner, förutom en del maskiner för gjutning af steg, regletter och linier. Såsom en egendomlighet och ett bevis på fransmännens konservatism kan framhållas, att öfverallt användes blylinier vid tabellsättning, och vi lyckades ej, oaktadt vi noggrant spanade inom hela tryckeriet, upptäcka en enda messingslinie. För tryckning af tvärlinier användes gamla linieringsmaskiner af trä, hvilka drifvas med handkraft.

Inom bokbinderiet, som var mycket stort, funnos några moderna maskiner.

Deras tabelltryck var mycket underhålligt, men jag såg prof på färgtryck, som var rent af öfverlägset, och det är förvånande att så olika alster kunna utföras inom samma etablissement.

På utställningen

var, med undantag af Amerika, nationernas boktryckeriafdelningar inrymda i industrihallen å Marsfältet.

Inom den franska afdelningen dominerade Marinoni med flera olika konstruerade rotationsprässar för en och flera färger. I likhet med de flesta prässar vi sågo i Paris voro dessa utan falsapparater. Firman lämnar dock sådana vid beställning. Där fans äfven en liten rotationspräss för mindre format, som var synnerligen enkel och sinnrikt konstruerad. En stor fördel med denna maskin var det lilla utrymme den upptog.

Dessutom funnos maskiner från flera firmor, af hvilka en del voro i gång. *Alauzet & Tiquet* litografi- och boktrycksprässar, *Jules Derriey* en dubbelrotationspräss med 2 stora cylindrar, *Barre & Payet*, *Foucher* m. fl. *Orsini* visar hur det går till att trycka vattenfärgstryck med 5 färger på en modetidning. Firman *J.*

Voirin, Paris, hade utställning i egen paviljong, belägen invid entréen till Industrihallen. Där funnos prässar för boktryck och litografi. Maskinerna voro vanligtvis i gång på söndagarna och då kunde man få se en ganska intressant procedur, nämligen tryckning på plåt, hvar på prof utdelades till de besökande. Alla dessa maskiner voro stora och klumpiga och förde mycket oväsen under gången.

Inom den tyska afdelningen var det Schelter & Giesecke, som intog första platsen. Där funnos flera prässar i gång. Phönix och en med alla nya förbättringar försedd snällpräss, kallad Windsbraut. Denna är i likhet med de amerikanska snällprässarna försedd med ständigt roterande cylindrar och luftbuffertar, som gör att maskinen arbetar jämt utan några stötar. Äfvenså kan man med ett enda grepp höja hela valsverket. Cylindern kan äfven höjas. I den händelse iläggaren icke hinner med eller svårighet uppstå vid arkens särskiljande, trampar iläggaren på en knapp, så att cylindern höjer sig och icke vidrör formen. För iläggningsen är synnerligt väl anordnad med rörliga hållare, som gå tillbaka ungefär 1 centimeter strax innan griparna fattar arket. Detta gör att iläggningsen kan ske mycket hastigt och ändå noggrant. Dessa prässar garantera liksom sina förebilder, de amerikanska prässarna, starkare produktionsförmåga och större pappersbesparing än de vanligast förekommande snällprässarna.

I Phönixprässarna utfördes tryckning på kartong, samtidigt med att präglings och skärning verkställdes.

Dessutom var anordnad en vacker utställning af materiel, såsom uppsatta formar, större klichéer i koppar, etsningar med 3 plåtar för olika färger, ornament och en hel del bokbindermateriel.

Äfven i tyska paviljongen hade firman utställt bland annat en pyramidformig stilmont med 28 grader stilar af samma snitt på hvarje sida.

Den största tryckpräss, som fanns på hela utställningen, kom inom Tysklands område, nämligen en jättestor färgtrycksrotation från *Ausburgs* fabrik. Det var en kolossal pjes med 6 färgställningar. Maskinen lyckades man ej få i gång medan vi voro kvar, men sista dagen såg ja att de höllo på och lappade upp en form, hvadan tryckning omedelbart förestod. Denna maskin stod utom täflan och uppgafs vara såld till en firma i Paris för 100,000 mark. En snällpräss med broms på cylindern och rörlig iläggningskifva fanns äfven här.

(Forts.)

Från förbundsområdet. Liiton alalta.

— **Helsinki.** H:gin Kirjaltajyhdistyksen kuukausikokouksessa lokak. 21 p:nä oli esillä kysymys n. s. luopioista. Pitemmän keskustelun jälkeen asia jätettiin toimikunnan huostaan, joka saa koettaa asiata auttaa miten parhaaksi näkee.

Johtokunnasta on ajan puutteen takia eronnut hra J. Holmberg, ja on hänen sijaansa kutsuttu varajäsen hra R. Drockila. —m—

Notiser. Uutisia.

— **Dödsfall.** Tisdagen den 16 oktober afled i sitt hem i Wasa typografen *Verner Alexander Nyfors* 30 år gammal.

V. A. Nyfors visade redan vid mycket unga år afgjord fallenhet för sättareyrket genom en ovanligt god uppfattning och förståelse af de arbeten som förelades honom och en utmärkt teknik, hvarför ock hans lifligaste önskan städe

var att blifva i tillfälle att i utlandet utveckla sig för yrket. Efter fullgjord värnepligt vid reserven begaf sig N. därför hösten 1896 till Stockholm, hvarest han så godt som hela tiden haft anställning vid Beckmanska boktryckeriet äfvensom en tid vid akademiska boktryckeriet i Uppsala. Dessförinnan var Nyfors äfven par år anställd som förste man vid L. Holmbergs accidenstryckeri i Wasa, från hvilken officin rätt snygga arbeten utgingo under hans tid.

När N. i början af innevarande år skref hem till älderstigen moder och syskon, att han insjuknat och att sjukdomen var lungsot, var det nästan som man icke ville tro det, enär den aflidne under helsans dagar egde en mycket stark fysik och, menskligt sett, utan alla tecken till bröstsjukdom eller andra lidanden, som i så unga år skulle bryta den kraftiga gestalten. Men med ytterst medtagna krafter och hopplös bruten hälsa anlände Nyfors, efter att redan under 2 månaders tid varit oförmögen till arbete i Stockholm, den 3 juli till hemmet, där han strax fick intaga sängen, tills befriaren kom.

Nyfors var medlem af svenska typografförbundet och dess sjukkasse och har sålunda äfven här hemma åtnjutit understöd ur sagda kassa.

Äfven egde den aflidne naturliga anlag för musik och sång samt disponerade öfver en vacker bas. Hans älsklingsinstrument var kantele, på hvilket instrument N. inom finska föreningen i Stockholm uppträdde offentligt.

Söndagen den 21 okt. nedbäddades stoffet för den eviga vilan under stort deltagande från vänners och kamraters sida, hvarvid en dubbel manskvartett sjöng vid grafven.

*

Den 26 okt. afled tryckaren vid Wasa Nyheters tryckeri *Axel Klemets* i en ålder af 24 år. Nyligen utlörd och gift sedan fyra månader tillbaka, efterlemnar den aflidne ung enka.

*

Den 13 okt. afled i Hangö typografen *K. S. Mellberg* i en ålder af 26 år.

— **Säännöt Helsingin Litograafien yhdistykselle** on senaatti vahvistanut.

— **Af Nordisk Boktryckarekonst** har häftet n:o 8 utkommit med följande innehåll: Bokindustriutställningen i Göteborg. — Modern kromo-typografi. — Hvad förstås med en medelmåttlig sättare? — Svar å frågan IV i häftet 4. — Sola-jæderen pr. Stavanger. — Norske bogtrykkeriforhold för og nu. — Den norske konkurransen i aksidenssætning. — Nutidsbilleder fra Københavnske bogtrykkerier. — Rotationstryk. — Om fagskoler. — Firma-register. — Annonser. — Tvänne bilagor.

— **En familje-soaré** med omvekslande program föranstaltar Typografernes förening i Helsingfors, lördagen den 3 november kl. 8 e. m., i „Arbetets Vänners“ lokal, Annegatan 26. Soaréen afslutas kl. 2 på natten.

— **Perhe-iltaman** vaihtelevalla ohjelmalla toimeenpanee Helsingin Kirjaltajyhdistyksen juhlatoimikunta lauantaina 3 p. marrask. kello 8 i. p., Arbetets Vännerien huoneistossa, Annank. 26. Iltama kestää klo 2:teen yöllä.

— **Kirjapaino ja kirjakauppa.** Painoylihallitus on myöntänyt faktori J. A. Salmiselle oikeuden Turun kaupungissa harjoittaa kirjapaino ja kirjakauppaliikettä toiminimellä „Ammattilaisten kirjapaino“.

— **Kirjapainon- ja talonkauppa.** Hra O. W. Backman om myynyt talonsa ja 1/4 tontiansa n:o 72 Kuopion kaupungissa ja siinä harjoittamansa kirjapaino- ja kirjansitomaliikeensä faktori K. Malmströmille. Vastaanotto tapahtuu 1 p:nä marrask.

Helsingissä 1900.

J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.